

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

DEVELOPMENT OF INDICATORS OF AGILE LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN KRABI PROVINCE

วุฒิชัย ทองบำรุง¹, สันติ อุนจะนา²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์^{1,2}

Wuttichai Thongbamrung¹, Santi Aunjanam²

Doctor of Education Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University^{1,2}

Corresponding Author E-mail : thongbamrungpom@gmail.com¹

(Received : October 29, 2025; Edit : November 10, 2025; accepted : November 12, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ และ 2) ตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ดูแลเด็ก ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 820 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20:1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง (Content validity) ทั้งฉบับเท่ากับ .965 มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.986 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ มีจำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และ 87 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Chi-Square= 47.237, df = 36, p= 0.100, GFI=0.993, AGFI = 0.977, RMSEA = 0.018 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการทดสอบพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวบ่งชี้, ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่ว, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) study the components of agile leadership among school administrators under the Local Administrative Organizations in Krabi Province, and 2) examine and confirm the structural equation model of agile leadership of the aforementioned school administrators. The sample group consisted of 820 school administrators, teachers and childcare providers from educational institutions under the Local Administrative Organizations in Krabi Province during the 2024 academic year, obtained through multi-stage random sampling.

The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire, which demonstrated an overall content validity of .965 and an overall reliability of 0.986. Data were analyzed using a statistical computer program. The research findings revealed that: 1) The agile leadership of school administrators comprised 5 main components, 15 sub-components, and 87 indicators. 2) The examination and confirmation of the agile leadership structural equation model indicated a strong fit with the empirical data, as evidenced by the goodness-of-fit indices: Chi-Square (χ^2) = 47.237, df = 36, p = 0.100, GFI = 0.993, AGFI = 0.977, and RMSEA = 0.018. The analysis of structural validity confirmed that the model was consistent with the empirical data.

Keywords : Indicator Development, Agile Leadership, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

VUCA เป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงด้วยความตระหนักทั้งในระดับโลก และในระดับประเทศ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งที่รู้ล่วงหน้าหรือเกิดขึ้นอย่างกะทันหันย่อมส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งสิ้น ผลที่เกิดขึ้นจะกระทบมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การรับมือต่อเหตุการณ์นั้นๆ หากมีการตระหนักต่อสถานการณ์และปรับตัวอย่างคล่องแคล่วโดยใช้ระยะเวลาที่ไม่เร็วหรือช้าจนเกิดการเสียโอกาสในสถานการณ์นั้นๆ ก็จะส่งผลดีต่อองค์กร (ปัทม์ ไกรวิญญู, 2561 : 1) สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีความมั่นคงปลอดภัย และการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในทุกระดับ มีความมั่นคง มีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูงให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยยุทธศาสตร์ชาติมีการกำหนดการพัฒนาประเทศในระยะยาวทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561 : 5) จากยุทธศาสตร์ชาติที่ได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้นำแต่ละองค์กรได้ปฏิบัติในยุคของการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรและบุคลากรในองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทันต่อยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ มีความกล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหาร วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพราะเป็น Roadmap ให้ทุกคนในสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารจะประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการจัดกระทำข้อมูล การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของตนเองออกมาอย่างชัดเจน และมีการประเมินผลเป็นระยะ (พระมหาประยุร ธีรวโร, 2565) ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership Skills) มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้นำแห่งอนาคตในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (พัศกร อุณาศศ, 2565 : 1) อีกทั้งผู้บริหารยังต้องมีความคล่องแคล่วทุกด้านในยุค VUCA ซึ่งเป็นคำที่กองทัพสหรัฐอเมริกาใช้เรียกสถานการณ์ที่สับสนและผันผวนมาจากคำว่า Volatility (ความผันผวน) Uncertainty (ความไม่แน่นอน) Complexity (ความสลับซับซ้อน) และ Ambiguity (ความคลุมเครือ) ในโลกยุค VUCA สถานศึกษาจึงจำเป็นต้อง มีความยืดหยุ่น และมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ความแตกต่างไปจากสภาพเดิม เปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง การปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน โดยมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงขององค์กร (มัทนา วัฒนอมศักดิ์ และคณะ, 2564) ทั้งนี้การที่จะก้าวผ่านโลกยุค VUCA ได้ก็ต้องมีผู้บริหารที่มีความคล่องแคล่วของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะ พฤติกรรม ความสามารถ หรือกระบวนการภายในกลุ่ม ซึ่งอาศัยการกระทำที่มีอิทธิพลในการชี้นำ กระตุ้น สร้างการเปลี่ยนแปลง โน้มน้าวสร้างแรงจูงใจและสื่อสารให้บุคคลอื่นที่เป็นผู้ตามยอมรับ เชื่อถือและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ หรือเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคล เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นชื่นชอบ เพื่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์การร่วมกัน (อรรถพร ภัทรดำเนินสุข, 2564) นอกจากผู้บริหารจะมีภาวะผู้นำตามความหมายข้างต้นแล้ว ในยุค VUCA ผู้บริหารจะต้องมีความคล่องแคล่วของภาวะผู้นำ (Leadership Agility) คือ ผู้นำที่สามารถนำผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่แน่นอน มีความสับสน ซับซ้อน และคลุมเครือ จนนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ต้องมีความสามารถ 4 ด้านความคล่องแคล่ว ได้แก่ ความคล่องแคล่วในด้านบริบท (Context-setting Agility) ความคล่องแคล่วในด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Agility) ความคล่องแคล่วในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Agility) และความคล่องแคล่วในภาวะผู้นำของตนเอง (Self – leadership Agility) ส่งผลให้การบริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลงประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ จอยเนอร์ และโจเซฟส์ (Joiner and Josephs, 2007 : 33) กล่าวว่า ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จในโลกที่มีความผันผวนทุกด้าน ผู้นำจำเป็นต้องมีขีดความสามารถอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ ความคล่องแคล่วในด้านบริบท ความคล่องแคล่วในด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความคล่องแคล่วในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความคล่องแคล่วในภาวะผู้นำของตนเอง จากการศึกษาของ บูลนท์ อักกายา และคณะ (Bulent Akkaya et al., 2022 : 1) เกี่ยวกับความเป็นผู้นำแบบ Agile โดยได้กล่าวว่า เป็นหน้าที่การบริหารจัดการที่สำคัญ ซึ่งการตอบสนองและนวัตกรรม ดูเหมือนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการพัฒนาในระยะยาวและความสำเร็จของธุรกิจโลกมีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือมากขึ้น (VUCA) ในระหว่างนี้ และหลังโควิด-19 ผู้จัดการจะต้องมีภาวะผู้นำที่คล่องตัวเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของพนักงานอาชีพที่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำแบบคล่องตัว และความสำเร็จในอาชีพโดยการตรวจสอบการใกล้เคียงการฝังตัวของงานในองค์กรด้านการดูแลสุขภาพ การศึกษาครั้งนี้ใช้การออกแบบการวิจัยเชิงพรรณนาและวิธีการสำรวจ ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมโดยใช้เครื่องซึ่ง 3 ระดับจากพนักงานด้านการดูแลสุขภาพในองค์กรด้านการดูแลสุขภาพในธุรกิจทดสอบสมมติฐานโดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง

(SEM) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS และ AMOS ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบคล่องตัวเพิ่มความสำเร็จในอาชีพการงาน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่คล่องตัวและความสำเร็จในอาชีพก็คือ โกล่เกลี่ยโดยการฟังตัวของงาน บทบาทของความเป็นผู้นำที่คล่องตัวในการส่งเสริมความสำเร็จในอาชีพการงานของพนักงาน ไม่ค่อยมีการศึกษาในวรรณคดีนี้เป็นหนึ่งในการศึกษาวิจัยชิ้นแรกๆ เพื่อตรวจสอบผลของความคล่องตัว ความเป็นผู้นำด้านความสำเร็จในอาชีพการงานพร้อมกับบทบาทโกล่เกลี่ยของการฟังตัวของงาน ผู้จัดการด้านการดูแลสุขภาพต้องเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญมากมายในที่ทำงานระหว่างการระบาดใหญ่ของโควิด-19 งานวิจัยนี้ผ่านมุมมองของการจัดการองค์กรด้านการดูแลสุขภาพที่มีประสิทธิภาพในหลายบริบท ให้ความกระจ่างที่สำคัญบางประการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่คล่องตัว ความสำเร็จในอาชีพการงาน และความพึงพอใจของงาน ผู้จัดการที่มีความคล่องตัวสูงใช้กลยุทธ์ เช่น การตัดสินใจเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา การสื่อสารภายในและภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอนเพื่อเพิ่มความสำเร็จในอาชีพ

ด้านขององค์กรทางการศึกษา ได้มีกลุ่มคณาจารย์ที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยของรัฐก่อตั้งชุมชนการเรียนรู้เพื่อศึกษาวิธีการทำงานแบบ Agile ซึ่งเป็นวิธีการของการทำงานร่วมกันในที่ทำงานใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาซอฟต์แวร์ และเพื่อกำหนดแนวคิด แนวปฏิบัติ และประโยชน์ของ Agile สามารถนำไปใช้กับระดับอุดมศึกษาได้หรือไม่ หลังจากศึกษา ทดลอง และไตร่ตรองเป็นเวลานานกว่าสองปี กลุ่มนี้พบว่า การปรับ Agile ไปสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เกิดขึ้นผลลัพธ์เชิงบวกโดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนยอมรับความรับผิดชอบในการเรียนรู้ เพิ่มระดับและคุณภาพของการทำงานร่วมกัน และผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น (Timothy C. Krehbiel, et al., 2017 : 90) ประเทศไทยมีการขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จตามโมเดลการพัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0 (พิศาล เจนใจ และคณะ, 2565 : 10) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง มีรูปแบบการทำงานที่คล่องตัว จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบอโลว์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาท การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ภาวะผู้นำแบบบอโลว์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และด้านการบูรณะซ่อมแซม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบอโลว์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง (พิศาล เจนใจ และคณะ, 2565 : 10) สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียนเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนในจังหวัดกระบี่ โดยสถานศึกษาบางแห่งได้มีการบริหารสถานศึกษาจนบรรลุตามเป้าหมายได้ภายใต้โลกในยุค VUCA แต่มีสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ อีกหลายแห่งที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ภายใต้การบริหารสถานศึกษาจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ซึ่งเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ยังยึดติดกับการบริหารแบบเดิม มีความล่าช้า ไม่ยืดหยุ่น ขาดการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่สามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในยุค VUCA ได้อย่างทันทั่วถึง และถึงแม้ว่ามีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วในพื้นที่ต่างๆ แต่ตัวบ่งชี้ในบริบทของสถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว พบว่าภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา และการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำภาวะผู้นำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น จะต้องมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและฉับพลัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่
2. เพื่อตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ดูแลเด็ก ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ จำนวน 1,125 คน
2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20:1 (Gold, 1980 อ้างถึงในงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 820 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วจำแนกได้ดังนี้ 1) องค์ประกอบการปรับตัว (การยอมรับการเปลี่ยนแปลง การเปิดกว้างทางความคิด และการยืดหยุ่นตามสถานการณ์) 2) องค์ประกอบการตระหนักรู้ในสถานการณ์ (การรับรู้ การทำความเข้าใจ และการคาดการณ์/การพยากรณ์) 3) องค์ประกอบกรอ่อนน้อมถ่อมตน (การรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และการตระหนักรู้ในตนเอง) 4) องค์ประกอบกรมีวิสัยทัศน์ (การสร้างวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเผยแพร่วิสัยทัศน์) และ 5) องค์ประกอบความซื่อสัตย์ (ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น และความซื่อสัตย์ต่อสังคม)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความสอดคล้องตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, R., 1967)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (specification table) โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม เขียนคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ เพื่อให้ตรวจสอบเสนอแนะเพิ่มเติมและนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสม ของข้อคำถามรายข้อ กับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมโดยค่า IOC ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในด้านสำนวนภาษาของข้อคำถามโดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความสอดคล้อง ระหว่าง 0.50 – 1.00 โดยค่าความสอดคล้องทั้งฉบับ เท่ากับ 0.965
5. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้อง

มีค่า 0.70 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับนี้มีค่าความเชื่อถือได้ (reliability) เท่ากับ 0.986 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อแจ้งให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามกลับภายใน 3 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ เพื่อส่งต่อให้กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบกลับทางอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form โดยผ่าน QR Code
3. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผ่าน QR Code
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 820 ฉบับ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำกับข้อมูลด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย วิเคราะห์องค์ประกอบรวมเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปร (Exploratory Factor Analysis Model : EFA) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้เพื่อกำหนดในโมเดลที่จะนำไปทดสอบซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยผู้วิจัยดำเนินการเตรียมข้อมูลบันทึกคะแนนของข้อรายการที่ได้จากแบบสอบถามเป็นรายข้อทุกข้อ เพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วใช้คำสั่งให้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Factor Analysis ในรูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor : EFA) โดยสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) ด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบ เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือบางตัวที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) และค่าความแปรปรวนร่วมกัน (Communality) สูงและเป็นการหาจำนวนองค์ประกอบที่สามารถใช้แทนตัวแปรทั้งหมดได้ วัตถุประสงค์ที่จะนำตัวแปรจำนวนมากมาจัดไว้ในองค์ประกอบเพียงไม่กี่องค์ประกอบ (Factor Loading) มีความชัดเจน มุ่งสกัดให้ได้องค์ประกอบแรกที่มีความแปรปรวน อันเนื่องมาจากตัวแปรทั้งหลายสูงสุด โดยที่ตัวแปรแต่ละตัวไม่จำเป็นต้องมีการแจกแจงแบบปกติ วิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมในการลดจำนวนตัวแปรให้เหลือน้อยที่สุด แต่สามารถอธิบายความหมายได้มากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาวิเคราะห์องค์ประกอบให้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ กล่าวคือ ผลการวิเคราะห์ควรมีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of Variance) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60.00 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.30 (Cooley and Lohnes, 1971 : Kim and Mueller, 1978 : Kerlinger, 1986 : Steven, 1996) เพื่อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือบางตัวที่มีค่าน้ำหนักและค่าความแปรปรวนร่วมกันสูง เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาตัวแปรในแต่ละด้านน่าจะเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายองค์ประกอบนั้นได้ดี จึงต้องพิจารณาค่าความแปรปรวนร่วมกัน (Communality) ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อประมาณค่าความแปรปรวนร่วมกัน และหมุนแกนขององค์ประกอบ (Factor Rotation) แบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) โดยวิธีการแวร์แมกซ์ (Varimax) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกัน เนื่องจากการหมุนแกนแบบตั้งฉากเป็น การเปลี่ยนตำแหน่งของตัวแปรให้แกนตัวประกอบตั้งฉากซึ่งกันและกัน การที่องค์ประกอบทำมุม 90 องศา ซึ่งกันและกัน แสดงความเป็นอิสระทางสถิติขององค์ประกอบเหล่านั้นและการหมุนแกนด้วยวิธีแวร์แมกซ์ (Varimax) ทำให้เกิดการหมุนแกนองค์ประกอบที่ละคู่ จนหมดทุกคู่ ทำให้ได้ผลรวมความแปรปรวนร่วมสูงสุดสำหรับองค์ประกอบแต่ละตัว ส่งผลให้ความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบมีมาก แสดงให้เห็นว่าตัวแปรมีความเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ง่ายและสะดวกต่อการแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ตัดสินใจการคัดเลือกตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบว่าในแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัว

แปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไปและองค์ประกอบนั้นมีค่าไอเกนเท่ากับหรือมากกว่า 1 (Tabachnic, 1983) จากองค์ประกอบภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกระบี่ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดจาก องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย 87 ตัวบ่งชี้ เมื่อผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor : EFA) โดยสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) จึงได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดยการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบและกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อหาน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้และทำการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยที่เป็นโมเดลเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งแรกยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยต้องปรับโมเดล เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบความตรงของโมเดลดังนี้

1) ค่าไค-สแควร์ (chi-square statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำมาก หรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548)

2) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness-of-fit index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนจากโมเดลก่อน และหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชัน ความกลมกลืนก่อนปรับโมเดล ค่า GFI หากมีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548)

3) ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (adjusted goodness- of - fit index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดของอิสระ (df) ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง หากค่า AGFI หากมีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548)

4) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (root mean square error of approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่กลมกลืนของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ซึ่ง ค่า RMSEA ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าแสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ตามตารางที่ 1

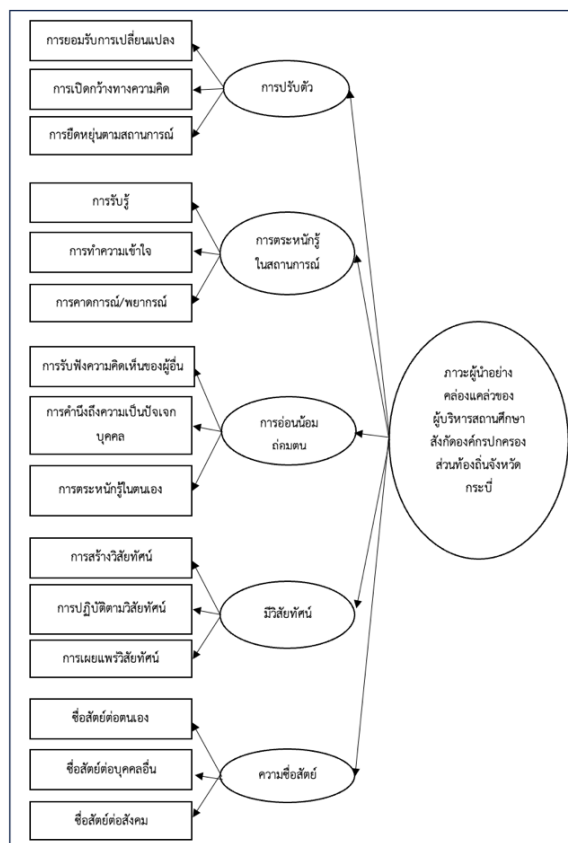
ตารางที่ 1 ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน	ระดับการยอมรับ
1. ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	χ^2 ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า P-value สูงกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน
2. ค่า GFI	มีค่าตั้งแต่ 0.9 – 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน
3. ค่า AGFI	มีค่าตั้งแต่ 0.9 – 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน
4. ค่า RMSEA	มีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน

4. นำผลการวิเคราะห์จากการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลมาคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง คือ มีค่า factor loading มากกว่าหรือเท่ากับ 0.30

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ที่สังเกตได้ 87 ตัวบ่งชี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

2. ผลการตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ เพื่อตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 2

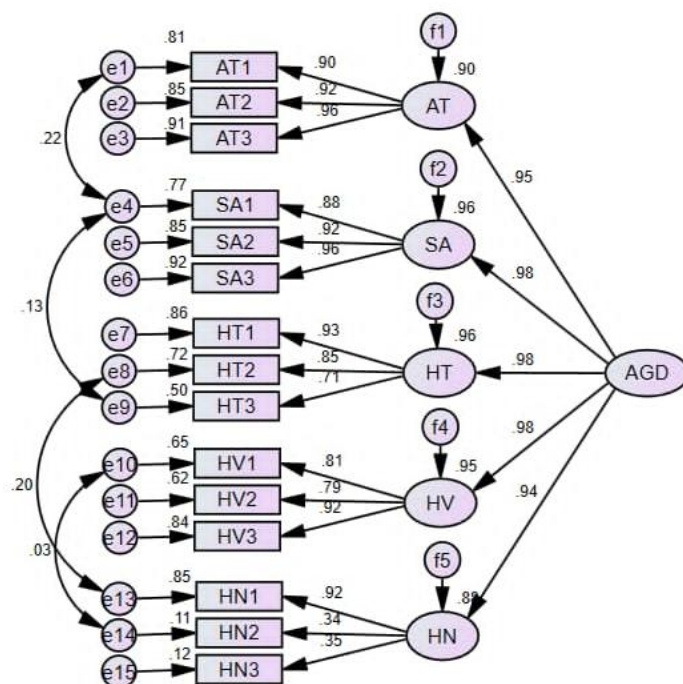
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

องค์ประกอบ	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ			สัมประสิทธิ์พหุการณ (R ²)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
	λ	SE	t			
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก						
องค์ประกอบย่อยการปรับตัว (AT)						
การยอมรับการเปลี่ยนแปลง (AT1)	.90	0.02	44.80**	0.81	0.18	0.099
การเปิดกว้างทางความคิด (AT2)	.92	0.02	53.63**	0.85	0.18	0.085
การยืดหยุ่นตามสถานการณ์ (AT3)	.96	0.02	53.63**	0.91	0.56	0.052
องค์ประกอบย่อยการตระหนักรู้ในสถานการณ์ (SA)						
การรับรู้ (SA1)	.88	0.03	42.57**	0.77	0.16	0.150
การทำความเข้าใจ (SA2)	.92	0.02	55.10**	0.85	0.20	0.084
การคาดการณ์/พยากรณ์ (SA3)	.96	0.02	55.10**	0.92	0.36	0.043
องค์ประกอบย่อยการอ่อนน้อมถ่อมตน (HT)						
การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (HT1)	.93	0.66	25.91**	0.86	0.20	0.085
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (HT2)	.85	0.04	35.46**	0.72	0.14	0.103
การตระหนักรู้ในตนเอง (HT3)	.71	0.05	35.46**	0.50	-0.03	0.178
องค์ประกอบย่อยการมีวิสัยทัศน์ (HV)						
การสร้างวิสัยทัศน์ (HV1)	.81	0.02	33.34**	0.65	0.26	0.130
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (HV2)	.79	0.02	32.16**	0.62	0.15	0.140
การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (HV3)	.92	0.05	32.16**	0.84	0.50	0.100
องค์ประกอบย่อยความซื่อสัตย์ (HN)						
ซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HN1)	.92	0.27	10.30**	0.85	0.26	0.100
ซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HN2)	.34	0.05	19.43**	0.11	-0.01	0.510
ซื่อสัตย์ต่อสังคม (HN3)	.35	0.05	19.43**	0.12	0.02	0.512
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง						
การปรับตัว (AT)	.95	0.27	10.26**	0.90	-	-
การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (SA)	.98	0.26	10.28**	0.97	-	-
การอ่อนน้อมถ่อมตน (HT)	.98	0.17	9.90**	0.96	-	-
การมีวิสัยทัศน์ (HV)	.98	0.28	10.18**	0.95	-	-
ความซื่อสัตย์ (HN)	.94	0.05	9.60**	0.88	-	-
Chi-Square= 47.237, df= 36, p= .100, GFI= 0.993, AGFI= 0.977, RMSEA= 0.018						

** p < .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 47.237 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 36 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.100 นั้นหมายถึงค่าไค-สแควร์ (χ^2) ไม่นัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.993 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.977 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.018

การตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์การพิจารณาการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 Chi-Square =47.237 df=36 Relative Chi-sq = 1.312 p - value = .100 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด
GFI = .993 AGFI = .977 CFI = .999 RMSEA = .018

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาอภิปรายผลตามรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 1) การปรับตัว มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง การเปิดกว้างทางความคิด และการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 2) การตระหนักรู้ในสถานการณ์ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรับรู้ การทำความเข้าใจ และการคาดการณ์/พยากรณ์ 3) การอ่อนน้อมถ่อมตน มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และการตระหนักรู้ในตนเอง 4) การมีวิสัยทัศน์ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 5) ความซื่อสัตย์ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น และความซื่อสัตย์ต่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมชาย เทพแสง และคณะ, 2567) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พบว่า ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวเป็นรูปแบบใหม่ของผู้นำในยุคดิจิทัลที่สามารถปรับตัวให้องค์กรเจริญก้าวหน้าในสภาพแวดล้อมที่คล่องตัวและขับเคลื่อนกระบวนการและผลลัพธ์ให้ประสบความสำเร็จเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้ทันกับโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องสนับสนุนให้บุคลากรทดลอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาด นำมาพัฒนางานให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันกับองค์กรอื่น โดยมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ การปรับตัวและยืดหยุ่น การมีวิสัยทัศน์การจัดการการเปลี่ยนแปลง ความเห็นอกเห็นใจ การสร้างบรรยากาศเชิงบวก การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และความอยากรู้อยากเห็น

2. การตรวจสอบและยืนยันโมเดลสมการภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย

องค์ประกอบหลักที่ 1 การปรับตัว พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐพร สายศรี และคณะ, 2563) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พบว่า ภาวะผู้นำการปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถที่ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนสามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ทำ

ทนายได้ โดยอาศัยการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรในโรงเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมที่ครูและบุคลากรในโรงเรียนรู้สึกปลอดภัย โดยใช้พฤติกรรมของภาวะผู้นำการปรับตัวทั้ง 6 ประการ ได้แก่ การมองภาพรวม การระบุปัญหาใหม่ การจัดการบรรยากาศในการทำงานที่ดี การยึดเป้าหมายให้มั่น การผลักดันสู่ความรับผิดชอบ และการรับฟังความคิดเห็นของผู้ตาม

องค์ประกอบหลักที่ 2 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปาริชาติ อภิเษกุล, 2564) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พบว่า การตระหนักรู้สถานการณ์ เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความรู้ ความจริงในสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ การตีความข้อมูลที่รวบรวม สรุปประเด็นปัญหาเพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ ใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการคาดคะเนเหตุการณ์ และการกระทำเพื่อฉายภาพเหตุการณ์ในอนาคต

องค์ประกอบหลักที่ 3 การอ่อนน้อมถ่อมตน พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปัทมวรรณ โชติกลาง, 2566) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พบว่า ความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้นำคือการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ หลีกเลียงสัญลักษณ์ แสดงฐานะ และสิทธิพิเศษ ยอมรับข้อจำกัด และข้อผิดพลาด ถ่อมตัวต่อความสำเร็จ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้อื่นเมื่อความพยายามร่วมกันนั้น ประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบหลักที่ 4 การมีวิสัยทัศน์ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มาลัยพร สาวีสัย, 2563) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พบว่า ความสามารถของบุคคลที่มองเห็นและสร้างภาพขององค์การที่พึงประสงค์ในอนาคตจากข้อมูลในสภาพปัจจุบันได้อย่างชัดเจน โดยภาพนั้นต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติเพื่อที่จะนำองค์การให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุผลตามที่พึงประสงค์ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การเป็นแบบอย่างที่ดี และการมอบอำนาจ

องค์ประกอบหลักที่ 5 ความซื่อสัตย์ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นริศรา ภูมทอง, 2563) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พบว่า ความซื่อสัตย์เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีความสุจริตใจเป็นที่ตั้งไม่กระทำการใดๆ ที่บ่งบอกถึงการทำทุจริต ไม่เอาเปรียบและ เอาผลประโยชน์ของบุคคลอื่นมาเป็นของตนเอง สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล และความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ โดยมีองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) ซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น และ 3) ซื่อสัตย์ต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระบี่สามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วที่ได้ไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางของภาวะผู้นำ อย่างคล่องแคล่วเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในระดับสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีส่วนร่วมในการแสวงหาวิธีการนำคู่มือไปใช้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่ว ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกระบี่

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพร สายศร, วรณวิศา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง และสุตารัตน์ สารสว่าง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการปรับตัวของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. **วารสารครุศาสตร์
ปริทรรศน์**, 7(2), 147-160.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลริสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). แนวโน้มการวิจัยในยุคสังคมความรู้. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 1(2), 16-17.
- นริศรา ภูมทอง. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างด้านวินัยและความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนในเครือข่ายพระธาตุมาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุ
ศาสตร มหาบัณฑิต**, สาขาวิชาพัฒนการศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปัทมวรรณ โชติกลาง. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- ปาท์ ไกรวิญญู. (2561). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดของการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำ
อย่างคล่องแคล่ว. **ดุชนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาประยูร ธีระโร (ตระการ). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. **วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษย
สังคมศาสตร์**, 3(1), 33-40.
- พัสกร อุณากศ. (2565). “ทักษะความเป็นผู้นำแห่งอนาคต”. **วารสาร Journal of Modern Learning Development**, 7(2),
455-566.
- พิศาล เจนใจ, สุชาติ นันทะไชย, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบอโลล์ของผู้บริหาร
สถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. **วารสารบริหารการศึกษา มศว**,
19(37), 10-21.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์, วราญจน์ สุขสดเขียว, สายสุตา เตียเจริญ และพรพรรณ อินทรประเสริฐ. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษากับ
การบริหารความเปลี่ยนแปลง. **วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม**, 13(2), 5-25.
- มาลัยพร สาวีสัย. (2563). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. **วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 หน้า 5.
- สมชาย เทพแสง, อัจฉริยา เทพแสง และกันต์ฐมนิฐา นฤโฆษกิตติกริตติ. (2567). ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว (Agile Leadership) :
รูปแบบใหม่ของผู้นำในยุคดิจิทัล. **วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา**, 3(1), 51-68.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). **ระเบียบวิธีการวิจัยสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : เพื่องฟ้า ปิ่นดั่ง.
- อรรวรรณ ภัทรดาเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาการบริหาร
การศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cooley, V.W. and Lohnes, P.R. (1971). **Multivariate Data Analysis**. John Wiley & Sons, N.Y.
- Kerlinger, F.N. (1986). **Foundations of Behavioral Research**. 3rd Edition, Holt, Rinehart and Winston, New York.
- Kim, J. O., & Mueller, C. W. (1978). **Factor Analysis: Statistical Methods and Practical Issues**. Beverly Hills, CA:
Sage.
- Likert, R. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. New York: Wiley & Son.
- Stevens, J. (1996). **Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences (3rd ed.)**. Lawrence Erlbaum.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (1983). **Using Multivariate Statistics**. Harper and Row, New York.